

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2019-06-10 Nr. TP-5
Vilnius

Posėdis įvyko 2019 m. gegužės 14 d. 13 val.
Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.
Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG) pirmininkė Dalia Urbanavičienė, EKG nariai: Nijolė Balčiūnienė, Ona Drobelenė, Vilma Griškevičienė, Virginijus Jocys, Petras Kalnius, Kristina Kuprytė, Zita Mackevičienė, Lina Petrošienė, Jonas Rudzinskas, Loreta Sungailienė, Jonas Vaiškūnas, Rima Vasaitienė, Daiva Vyčnienė, Rūta Žarskienė. Svečiai: Radvilė Racėnaitė (LKT narė), Mindaugas Bundza (LKT administracijos direktorius).

Kvorumas yra. Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl etninės kultūros bendrojoje kultūros politikoje (Lietuvos ir Estijos palyginimas) bei Lietuvos kultūros tarybos skiriamo finansavimo šiai sričiai ir regionams.
2. Dėl Lietuvos mokslo kryptių klasifikavimo projekto.
3. Dėl Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkurso nuostatų tvirtinimo.
4. Dėl EKG regioninių tarybų pirmininkų tvirtinimo.
5. Dėl Antano ir Jono Juškų muziejaus bei jo kūrėjų.
6. Kiti klausimai.

D. Urbanavičienė pristatė darbotvarkę, pasiūlė prie kitų klausimų aptarti Birutės kalno koplyčios vitražų autoriaus Liudviko Pociaus pateiktą prašymą išanalizuoti Palangos Birutės kalno koplyčios klausimą. Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Etninė kultūra bendrojoje kultūros politikoje (Lietuvos ir Estijos palyginimas) bei Lietuvos kultūros tarybos skiriamas finansavimas šiai sričiai ir regionams.

D. Urbanavičienė pristatė EKG inicijuoto vizito Estijoje rezultatus. Siekdami susipažinti su šios šalies patirtimi kultūros politikos srityje, Lietuvos atstovai (Seimo Kultūros komiteto narys Robertas Šarknickas, EKG pirmininkė Dalia Urbanavičienė, pirmininkės pavaduotojas Jonas Rudzinskas, Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktorius Saulius Liausa ir direktoriaus pavaduotoja Vida Šatkauskienė) susitiko su ilgamečiu Kultūros ministerijos patarėju liaudies kultūros klausimais Eino Pedaniku, Kultūros rėmimo fondo (toliau – KRF) pirmininke Kertu Saks, Estijos liaudies kultūros centro direktoriumi Kalle Visteriu ir šio centro Nematerialaus kultūros paveldo skyriaus vedėja Leelo Isidora Viita. D. Urbanavičienė pabrėžė, kad Estija neturi atskirų etninę kultūrą ir nematerialųjį kultūros paveldą ginančių įstatymų, tačiau etninės kultūros sritis (tiksliau, Liaudies (angl. *Folk*) kultūros sritis, apimanti tiek etninę kultūrą, tiek mėgėjų meną) susilaukia kur kas daugiau dėmesio ir yra lygiavertė kitoms sritims tiek pagrindiniuose kultūros politikos strateginiuose dokumentuose, tiek skiriant valstybės paramą jos plėtrai. Svarbiausios institucijos šios srities plėtros lauke – Kultūros ministerija, KRF, Dainų švenčių fondas, Estijos liaudies kultūros centras, pagrindinės šioje srityje veikiančios asociacijos, savivaldybės ir

organizacijų tinklas regionuose. Esminis Lietuvos ir Estijos kultūros finansavimo iš KRF lėšų modelių skirtumas yra tas, kad didžioji estų KRF dalis (75 proc.) tolygiai paskirstoma 8 sritims (tarp jų ir Liaudies kultūrai), kai kiekvienos srities fondas veikia savarankiškai, kiekviename fonde projektus vertina tik tos srities ekspertai, deleguoti tos srities institucijų ir organizacijų. Analogiškai likusioji KRF dalis (25 proc.) gana tolygiai paskirstoma tarp 15 regionų, kiekvieno regiono projektus vertina tik vietiniai ekspertai, deleguoti regiono institucijų.

V. Griškevičienė paprašė medžiagą iš susitikimo Estijoje atsiųsti.

D. Urbanavičienė pažadėjo tai padaryti. Ji pridūrė, kad informacija apie vizitą Estijoje buvo derinama su LNKC direktoriumi S. Liausa. Dar buvo nutarta sudėlioti Lietuvos ir Estijos palyginimus, tik kol kas to padaryti nespėta. Ji pastebėjo, kad šiandien yra paskutinė diena, kada galima pateikti siūlymus dėl KM projekto „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“ (toliau – Strategija). Informaciją apie šios Strategijos projektą Kultūros ministerijos tinklapyje pavyko rasti labai sunkiai, nors ieškota kartu su Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos kultūros programų vadove Milda Valančiauskiene. Vakar iki nakties D. Urbanavičienė rengė šių siūlymų projektą. Dėl laiko stokos pavyko jį išsiųsti EKGK nariams, LKT ir LNKC tik prieš porą valandų. Ji taip pat pridūrė, kad išvertė į lietuvių kalbą ES Tarybos patvirtintą naują Kultūros darbotvarkę 2019–2022. Ji pažadėjo tai atsiųsti Tarybos nariams, nes tai ištis svarbūs patarimai Europos sąjungos šalims. Jie iš esmės atitinka EKGK siūlymus dėl paveldo tvarumo ir t.t.

V. Jocys paklausė, ar Estijoje sklandžiai klostosi reikalai, kai mėgėjų menui ir etninei kultūrai pinigai skiriami iš vienos eilutės.

Pasak D. Urbanavičienės, kadangi Estijoje kultūros projektus vertina ekspertai, deleguoti „iš apačios“, jie viduje pasidalina, kaip vertinti projektus pagal kompetenciją. Mėgėjų meno ir etninės kultūros projektų susikirtimo problema Lietuvoje kyla dėl to, kad šių sričių projektus vertina visai kitų sričių specialistų atrinkti ekspertai ir jie neatskiria, kas yra kas.

D. Urbanavičienė pasiūlė išanalizuoti siūlymus Kultūros ministerijos projektui „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“, nes šiandien paskutinė diena siūlymų teikimui. Ji paragino visus įsiterpti į diskusiją.

L. Petrošienė pastebėjo, kad svečiuose yra LKT žmonės ir būtų svarbu išgirsti jų nuomonę.

D. Urbanavičienėi pakvietė išsakyti pritarimą ar nepritaringumą parengto rašto „Dėl projekto „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“ projektui. Jame pirmiausia džiaugiamasi, kad iš dalies atsižvelgta į etnokultūrininkų pateiktą pastabą dėl dėmesio etninei kultūrai stygiaus. Tačiau pastebima, kad terminų *tauta*, *tautinė savimonė* vistic vengiama.

L. Sungailienė šiam pastebėjimui pritaria, pastebėdama, kad iš Kultūros ministerijos ne kartą buvo duotas pažadas skirti daugiau dėmesio tautiškumui, lietuviškai tapatybei. Ji nusistebėjo, kodėl šis pažadas nebuvo išpildytas.

D. Urbanavičienė pristatė antrą rašto punktą: neminimas nė vienas Lietuvoje parengtas įstatymas. Jos nuomone, tai labai svarbu – kituose dokumentuose įstatymais visada remiamasi.

V. Jocys iškėlė klausimą, kokia yra šios Strategijos vieta valstybės dokumentų hierarchijoje.

D. Urbanavičienė teigė, kad dar bus rengiamas Kultūros pagrindų įstatymas, o analizuojama Strategija turės priemonių planą. Ji atkreipė dėmesį į dar vieną Strategijos projekto trūkumą: vertinant kultūros situaciją pernelyg remiamasi statistiniais duomenimis, kai kultūra – ne ekonomika, todėl statistiniais duomenimis pernelyg remtis nereikėtų. Čia labiau reikalingos giluminės įžvalgos, t. y. atskirų sričių ekspertų išvados. Tad būtina akcentuoti specialistų atliekamą kokybinį vertinimą. Taip pat ji atkreipė dėmesį, kad Strategijos projekte nėra nurodyta, kas yra nacionaliniai prioritetai. Taip pat nėra įvardytos atskiros kultūros sritys. Kitas trūkumas – trūksta svarbiausių kultūros lauko dalyvių atsakomybių apibrėžimo. Neminima EKGK, o LNKC paskirtis taip pat neįvardyta ir t.t. Neaiškus Kultūros ministerijos vaidmuo. Kodėl KM atsikrato programų?

M. Bundza sakė, kad dėl programų prie KM vadovautasi Valstybės kontrolės išvadomis. Tokia išvada padaryta, nes KM funkcija yra kultūros politikos formavimas, o ne jos įgyvendinimas. Finansavimo skyrimas – įgyvendinimo funkcija, dėl to KM šios funkcijos atsisako.

J. Rudzinskas pastebėjo, kad apie ministerijose vykdomas programas kalbėtasi ir Estijoje. Ten KM turi programas. J. Rudzinsko nuomone, reikėtų atkreipti dėmesį, kad projektų finansavimas per

LKT neužtikrina tęstinumo. LKT finansuojami momentiniai projektai, o etninėje kultūroje svarbiausia tęstinumas. Estijoje tvirtai laikomasi nuostatos, kad etninė kultūra turi turėti tęstinį finansavimą. Tai Lietuvoje turi būti sprendžiama.

D. Urbanavičienė priminė, kad apie tai yra kalbėta susitikime su Kultūros ministru, kuriame dalyvavo J. Rudzinskas, S. Liausa, R. Šarknickas.

M. Bundza sakė, kad lyginti Lietuvą su Estija nėra gerai. LKT sukurta pagal skandinavišką modelį, kuris yra ir daugelyje anglosaksų šalių. Estija yra pasirinkusi kitą modelį. Dėl tęstinių projektų – LKT trečdalis pinigų yra skiriama tęstiniams strateginiams projektams. Pakeitimai jau yra įvykę. Yra 20 nevalstybinių strateginių organizacijų, 18 tarptautinių renginių, kuriuos LKT finansuoja 3 metus, taip pat finansuojama keletas mėgėjų meno festivalių, taip pat Venecijos bienalė ir t.t.. Tam skiriama apie 5-6 mln eur. Jis pastebėjo, kad dabar LKT regioninės tarybos formuoja savo veiklos prioritetus, 3 milijonai skiriami regionų programoms. LKT tame mato tęstinumą.

V. Jocys paklausė, ar šis modelis išgrynintas prieš metus.

M. Bundza pritarė.

N. Balčiūnienė sakė, kad EKG domina etninės kultūros projektai, ne „bienalės“. Klausia M. Bundzos, ar galėtų duoti etninės kultūros tęstinių projektų pavyzdžių.

M. Bundza sakė, kad į detales gilintis dabar negalėtų.

N. Balčiūnienė sakė, kad tokie projektai yra rašomi kasmet.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad analizuojamame Strategijos projekte iškeliamos trys institucijos, kurios valdys programas: LKT, Lietuvos Kultūros institutas (nukreiptas į tarptautiškumą) ir Lietuvos kino centras. Ji pabrėžė, kad LKT lėšų skirtumas nėra nei kompetentingas, nei demokratiškas, nes LKT sudarymas nėra grindžiamas atskirų sričių atstovavimu, projektų vertinimui ekspertai atrenkami per viešuosius pirkimus, o strateginių sprendimų priėmimas pernelyg priklauso nuo Kultūros ministro.

M. Bundza sakė, kad LKT formuojama ne sričių atstovavimo principu ir tame matomi plusai, o ne minusai. Dėl to, kad LKT nebando „tampyti paklodės“ į savo pusę, o bando priimti strateginius sprendimus.

V. Jocys R. Racėnaitės paklausė, ar pavyksta atstovėti etninę kultūrą LKT.

R. Racėnaitė atsakė, kad LKT yra kolegialus organas, kurį sudaro skirtingų sričių žmonės, bet tai nereiškia, kad kiekvienas savo sritį „lobina“ ir reikalauja savo sričiai kažkokių išskirtinių sąlygų ar finansavimo.

D. Urbanavičienė teigė, kad Estijos esminis skirtumas yra tas, kad visas veiksmas vyksta atskirų sričių fonduose, o ne KRF valdyboje (joje yra po atstovą iš kiekvienos srities).

R. Racėnaitė pastebėjo, kad mes esame Lietuva ir mūsų modelis yra kitoks.

D. Urbanavičienė sakė, kai seniau KRF buvo grindžiamas sritiniu principu. Sprendimus dėl etninės kultūros projektų darydavo etninės kultūros ekspertai. Kai buvo priimtas LKT įstatymas, viskas pasikeitė. Ji sakė, kad domėjosi visų šalių aplink Baltiją - Latvijos, Estijos, Suomijos - situacija. Visur ekspertų tarybos sudaromos „iš apačios“. Pas mus ne taip traktuojamas „principas iš apačios“.

M. Bundza teigė, kad nuo 2014 metų pasikeitė tik tai, kad galutinį sprendimą daro ne Ministras, o Taryba. Tai vienintelis skirtumas. Nes ekspertų grupės yra tos pačios. Jis pastebėjo, kad EKG gali turėti savo nuomonę apie ekspertų kompetencijas, tačiau LKT elgiasi demokratiškai. Viešieji pirkimai nėra esminis ekspertų pasirinkimo veiksnys. Pagrindė ekspertai yra pasirenkami pagal kompetenciją.

D. Urbanavičienė paklausė, ar M. Bundza sutinka, kad ekspertų parinkimas vyksta „iš viršaus“.

M. Bundza sakė, kad nesutinka. Jo teigimu, 350 kultūros žmonių pasisiūlo patys. Jų nesiūlo nei ministerijos, nei kitos institucijos. 11 LKT narių, kurie taip pat yra pasisiūlę patys, o ne kažkieno paskirti, atrenka kitus ekspertus. M. Bundza nesutiko, kad čia galima įžvelgti nurodymus „iš viršaus į apačią“.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad ekspertai nesiūlo sritiniu principu, „iš apačios“ juos atrenka LKT nariai. Vadinasi, ekspertų parinkimas visgi vyksta „iš viršaus žemyn“.

D. Urbanavičienė pasiūlė užbaigti siūlymų projektui „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“ svarstymą. Ji atkreipė dėmesį į dar vieną projekto trūkumą – mažą dėmesį bendruomenėms. D. Urbanavičienė paprašė pareikšti pastabas dėl aptartų siūlymų.

M. Bundza išreiškė nepritarimą rašto 5 punktui, kuriame teigiama, kad lėšų skirstymas per LKT nėra kompetentingas ir demokratiškas. Jis taip pat atkreipė dėmesį, kad 6-ame punkte be reikalo akcentuojamas prieštaravimas tarp LKT ir „Eurostat“ duomenų.

V. Jocys pasiūlo papildyti, kad reikėtų remtis ir kitais duomenimis.

J. Rudzinskas pasako, kad čia nevertėtų įsivelti į detales, nes iki gegužės 14 dienos turi būti pateikti bendri viso kultūros lauko siūlymai.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį į M. Bundzos išsakytą pastabą dėl 6 punkto. Ji pritarė, jog šioje vietoje nereikia akcentuoti prieštaravimo ir įsipareigojo šį netikslumą pataisyti. Ji paklausė, ar šiam pataisymui Taryba pritaria.

L. Sungailienė pasakė, kad svarstant projektą „Kultūra 2030“ įvairių sričių ekspertų buvo siūloma nepamiršti mokslo institucijų. Deja, į tai nebuvo atsižvelgta. Bet, kita vertus, KM paprašė supratimo. Strategija - tai bendro pobūdžio dokumentas. Vėliau viskas bus detalizuota priemonių plane. Tad pastabų dėl detalių nereikėtų reikšti.

V. Griškevičienė pritarė L. Sungailienei ir teigė, kad svarbiausia būtų pareikšti, kad mes esame nusiteikę konstruktyviai bendradarbiauti kuriant Kultūros pagrindų įstatymą ir priemonių planą, kuris bus labai konkretus.

L. Sungailienė pritarė minčiai, kad Strategijoje visgi turėtų būti nuoroda į esminius dokumentus, pavyzdžiui, į Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją.

J. Rudzinskas sakė, kad Strategija buvo rengiama labai sunkiomis sąlygomis – keičiantis ministrams. Taigi visi supratingai turėtų padaryti nuolaidų. Jis pasiūlė dabar parengtoms pastaboms pritarti, o detalesnę diskusiją palikti ateičiai, kai taip smarkiai nespaus laikas.

L. Sungailienė pastebėjo, kad šie pasiūlymai visgi gali išgąsdinti.

P. Kalnius pasiūlė raštą trumpinti.

D. Urbanavičienė pasiūlė esminių pakeitimų nebedaryti dėl laiko stygiaus. Ji pastebėjo, kad ne mūsų kaltė yra tai, jog šiems siūlymams parengti laiko buvo labai mažai.

D. Urbanavičienė pasiūlė grįžti prie LKT problemų. Ji teigė, kad remiantis jos skaičiavimais, LKT skiriamas Etninės kultūros srities (2019 m. tapusios programa) finansavimas iš KRF lėšų nuo 2015 m. sumažėjo 31 proc. Tuo tarpu tarpdisciplininio meno, fotografijos ir kitų kultūros ir meno sričių projektų rėmimas išaugo. Etninės kultūros programos projektams 2019 m. finansavimo I etape skirta šiek tiek daugiau lėšų negu Šokio sričiai ir gerokai mažiau negu Dailės srities projektams, bet etninė kultūra yra kur kas platesnė už šokių ir dailės sritis (savyje talpinanti tiek tradicinius šokius, tiek tautodailę, tiek kitų dalykų). D. Urbanavičienė pastebėjo, kad EKG ne kartą siūlė didinti lėšų kvotą etninei kultūrai, tačiau buvo padaryta priešingai – kvota dar labiau sumažinta. Tad etninės kultūros projektų finansavimas per LKT sumažėjo, nors ir buvo sukurta atskira Etninės kultūros programa su savo prioritetais ir vertinimo kriterijais. Per 2019 m. I etapo konkursą buvo finansuota tik 40 etnokultūros projektų iš 140 pateiktų, kai tarp negavusių finansavimo yra net 83 proc. įvertinti daugiau kaip 60 balų (mažesniais balais įvertinti projektai negali būti finansuojami). Tuo tarpu daugumos kultūros ir meno sričių projektų, kurių balų suma leidžia skirti jiems finansavimą, buvo atmesta tik 15-40 proc, o Tarpdisciplininio meno srityje buvo finansuoti visi projektai, peržengę 60 balų ribą. Ji taip pat teigė, kad regionams skirstoma nevienodai ir skirtumas tarp vieno ir kito regiono yra didžiulis.

V. Griškevičienė teigė, kad skirtingiems regionams skiriami nevienodi pinigai siekiant padėti toms savivaldybėms, kuriose yra daugiausia socialinių problemų.

D. Urbanavičienė sakė, kad visgi lėšos neturėtų skirtis 4 ir daugiau kartų.

V. Griškevičienė pastebėjo, kad daroma pagal formulę. Be to ji atkreipė dėmesį, kad šiuo metu kiekviena LKT regioninė taryba turi suformuluoti projektų finansavimo prioritetus. Tad šiuo

metu labai svarbu padirbėti su LKT regioninėmis tarybomis aiškinant, kad tai padaryti tinkamai – labai svarbu.

N. Balčiūnienė iškėlė klausimą, kaip etninė kultūra galėtų būti prioritetinga regionuose, jei ji nėra prioritetinga valstybėje.

V. Griškevičienė pabrėžė, kad būtina siekti, jog etninės kultūros puoselėjimas savivaldybėse būtų valstybės deleguota funkcija.

D. Urbanavičienė priminė, kad EKGK yra pateikusi Seimui siūlymą dėl Vietos savivaldos įstatymo keitimo, kad savivaldybių funkcija dėl etninės kultūros būtų pakeista iš savarankiškos į valstybės deleguotą. Šis siūlymas buvo perduotas Vidaus reikalų ministerijai, vyko apklausa, todėl reikėtų pasidomėti tolesne šio klausimo eiga.

V. Griškevičienė pastebėjo, kad tai ir turėtų būti svarbiausias EKGK darbas. Tada ir LKT turėtų mažiau klausimų, nes etninės kultūros globa įsitvirtintų per norminius dokumentus ir t.t. Ji išreiškia nuomonę, kad etninė kultūra šiandien yra balansuojančioje situacijoje: esame visiškai nepasiruošę ją pateikti jaunajai kartai, ją sudominti. Taip pat ji iškėlė klausimą, kodėl LKT organizuojamose diskusijose teigiama, kad etninei kultūrai lėšų skiriama daugiausia, o EKGK skaičiavimai yra visiškai priešingi. LKT regioninėms taryboms buvo teigiama, kad etninės kultūros paraiškų yra teikiama daugiausiai ir finansavimas skiriamas didžiausias. Kažkur yra prasilenkimas.

D. Urbanavičienės teigimu, visiškai netiesa yra tai, kad etninės kultūros projektams skiriama daugiausia lėšų. Jos skaičiavimais etninei kultūrai skiriamas labai mažas procentas lėšų ir šios lėšos ženkliai sumažėjo lyginant su ankstesniais metais. Be to, už borto lieka pats didžiausias kiekis projektų. Tarp jų – su labai aukštais įvertinimais, nors šiais metais visas LKT fondas 2 milijonais išaugo.

M. Bundzos teigimu, tai yra tik EKGK interpretacija, jog lėšos etninei kultūrai pastaraisiais metais buvo sumažintos. LKT skaičiuoja pagal oficialius duomenis ir lygindami sulyginamus dalykus; be to skaičiuojant kvotas bei programoms skiriamas lėšas atsižvelgiama ne tik į praėjusių metų rezultatus, bet ir kitus faktorius: sektoriaus aktyvumą, ekspertinį vertinimą ir t.t.

D. Urbanavičienė sakė, kad EKGK labai piktina etnokultūros projektams nustatytos kvotos. Jos su EKGK nebuvo derinamos. Ir jos buvo ženkliai sumažintos.

M. Bundza pastebėjo, kad siūlant didinti kvotą etninei kultūrai reikėtų taip pat siūlyti, kam ją sumažinti. Be to jis pastebėjo, kad labai ženkliai padidintos lėšos regionams. Be to jie gali teikti paraiškas į Etninės kultūros programą. O konkursai Regionų programoje nėra labai dideli. LKT fiksuoja sumažėjusį etninės kultūros projektų finansavimo poreikį. Šis poreikis nustatomas pagal pateiktų projektų skaičių.

N. Balčiūnienė paklausė, kaip gali būti sumažėjęs etnokultūrinių projektų finansavimo poreikis, jei tiek projektų liko už borto. Finansuota tik 40 projektų iš 140.

M. Bundza teigė, kad viską sudėjus LKT konstatuota, jog 2017 metais pirmame etape finansų poreikis etninės kultūros srityje buvo 3,6 mln. eurų, per sritį ir per programas buvo paskirstyta 640 tūkst. eur. 2019 metais poreikis buvo – 1,8 mln. eurų. Vadinas, sumažėjo 1,8 mln. eurų.

N. Balčiūnienės ir D. Urbanavičienės teigimu, žmonės neberašo, nes pavargo rašyti. D. Urbanavičienė taip pat pastebėjo, kad užpildyti paraiškos formą Estijoje – labai lengva, o čia – kuo toliau, tuo paraiškų pildymo forma sudėtingėja. Taip pat ji atkreipė dėmesį, kad kai etninės kultūros finansavimo poreikis buvo didelis, vis tiek šie projektai nebuvo itin finansuojami. Taip pat ji pastebėjo, kad LKT tinklapyje labai sunku rasti aiškius duomenis, kiek ir kam skiriama lėšų.

M. Bundza teigė, kad tikslūs LKT finansų skirstymo duomenys yra pateikiami atskiroje portalo lkt.lt skiltyje (Projektų finansavimas > Statistika). Jis pakvietė remtis LKT skaičiavimais ir, jeigu jų trūksta, paprašyti pateikti papildomus pėjūvius – LKT yra pasiruošusi bendradarbiauti.

V. Jocys teigė, kad reikėtų susitikti siauresniame rate ir bandyti analizuoti skaičius. Jis pritarė, kad didelė dalis žmonių rašo projektus ir liaunasi tai daryti, nes jiems gaila laiko. Tai yra techninis mažėjimas, o poreikis išlieka. Tačiau, jo teigimu, reikėtų bandyti susikalbėti, išsiaiškinti, kaip tos kvotos sudaromos ir t.t. kažkaip reikėtų suprasti, ar tikrai tas poreikis mažėja.

M. Bundza teigė, kad jei EKGK atrastų instrumentą, kaip atskleisti poreikį, kuris nesimato, LKT į tai atsižvelgtų.

- D. Urbanavičienė paprašė Tarybos narių pasidalinti savo patirtimi teikiant projektus LKT.
- M. Bundza sakė, kad pavienių patirčių nelabai reikia. Reikėtų bendro lauko vaizdo.
- D. Urbanavičienė pastebėjo, kad netgi EKGt ieškodama lėšų atmintinų metų organizavimui, lėšų negauna.
- V. Jocys teigė, kad net atmintinų metų ženklo sukūrimui lėšos neskiriamos.
- L. Petrošienė iškėlė klausimą, gal poreikį atskleistų projektų, kurie surenka reikiamą balų skaičių, bet vis tik finansavimo negauna, dalis.
- M. Bundza teigė, kad tai neatskleidžia bendro vaizdo.
- V. Griškevičienė atkreipė dėmesį, kad būtini etnografinių regionų kompleksiniai tyrimai, kad būtų atskleistas tikrasis finansavimo poreikis. Ji iškėlė klausimą, ar LKT pajėgtų tokius tyrimus atlikti. Taip pat ji pateikė lietuvininkų kalbos mokyklėlės pavyzdį. Jos teigimu, Mažoji Lietuva yra labiausiai etniškai sužalotas Mažosios Lietuvos regionas, kuriame yra likę tik 200 žmonių, kalbančių lietuvininkų tarme. Tačiau lietuvininkų tarmės mokyklėlės projektas, susilaukęs didelio Mažosios Lietuvos visuomenės dėmesio, po dvejų metų turėjo nutrūkti, nes trečius metus jam nebebuvo skirtas finansavimas. Žmonės jaučia nuoskaudą ir nebeteikia projektų. Jos teigimu, jei būtų atlikti kompleksiniai tyrimai, tikrai pasibaigtų „paklodės tampymas“.
- M. Bundza teigė, kad kompleksiniai tyrimai yra planuojami.
- D. Vyčiniene pastebėjo, kad lygiai toks pats likimas ištiko Aukštaitijoje daug dėmesio susilaukusio sutartinių stovyklų projekto, kuris buvo sėkmingai įgyvendinamas, tačiau penktais metais finansavimas nutrūko. Tai labai skaudu.
- D. Urbanavičienė pasiūlė atlikti apklausą, kodėl neberašomi etnokultūriniai projektai.
- V. Griškevičienė pasiūlė nusimatyti lėšas kompleksiniams tyrimams.
- M. Bundza pastebėjo, kad kiekvienas regionas neseniai buvo paprašytas nurodyti svarbiausius testinius renginius.
- L. Sungailienė iškėlė siūlymą, sudaryti svarbiausių etnokultūrinių renginių sąrašą, kuris būtų teikiamas LKT. Ji taip pat atkreipė dėmesį, kad ji girdi ir teigiamų atsiliepimų dėl etnokultūrinių projektų finansavimo.
- O. Drobelenės pastebėjimu, Dzūkijoje etnokultūrininkai visas viltis deda tik į savivaldybes, LKT tiesiog daugiau neberašo, nes iš ten niekada nieko negauna.
- V. Griškevičienė pastebėjo, kad prieš metus apie LKT skiriamą projektų finansavimą taip pat buvo labai skeptiškos nuomonės. Tačiau per pastaruosius metus įvyko dideli pokyčiai. Tačiau išaiškėjo, kad teikiami projektai dažnu atveju yra prastai paruošti, ypač kurie yra teikiami regionų programai (tiksliau, programai „Tolygi kultūrinė veikla“). Jaučiamas idėjų badas. Visgi tenka pastebėti, kad egzistuoja ir tokia problema, kad trapūs, reikšmingi kultūros dalykai šioje sistemoje nukenčia.
- D. Urbanavičienė pabrėžė, kad dabartinėje situacijoje, kada regionai turi savo atskirą programą, ypač nuskriausti lieka didžiuosiuose miestuose aktyviai veikiantys etnokultūrininkai, nes jie iš regionų programos finansavimo gauti negali. O Etninės kultūros programoje, kuriai finansavimas, palyginti su buvusia Etninės kultūros sritimi, sumažintas per 25 proc. lyginant su 2018 m., konkurencija didžiulė, nes ten gali dalyvauti projektų teikėjai ir iš didžiųjų miestų, ir iš regionų. Ji paklausė EKGt narių, gal tuomet reikėtų siūlyti, kad Etninės kultūros programai projektus galėtų teikti tik pareiškėjai iš didžiųjų miestų?
- L. Sungailienė šiai idėjai paprieštaravo, teigdama, kad Nematerialaus kultūros paveldo sąvado vertybių apsaugai ir tęstinumui lėšų turėtų būti skiriama iš Etninės kultūros programos ir didiesiems miestams, ir regionams.
- V. Griškevičienė pritarė, kad iš Etninės kultūros programos turi būti finansuojami tie regionų projektai, kurie susiję su nacionalinio lygmens vertybių saugojimu.
- M. Bundza dar kartą akcentavo, kad būtina pagalvoti, kaip atskleisti etnokultūrinių projektų finansavimo poreikį. Taip pat jis pasiūlė bendradarbiauti kalbantis su regioninėmis tarybomis dėl prioritetų. Jis akcentavo, jog LKT yra nusiteikusi bendradarbiauti ir visada laukia pasiūlymų.
- R. Racėnaitė dar kartą pakvietė kreiptis dėl statistinių duomenų apie Etnokultūros projektų finansavimą į LKT Stebėsenos ir analizės skyrių. Tokie statistiniai duomenys visuomet bus pateikti.

NUTARTA:

1. Kultūros ministerijai adresuotą EKG T raštą „Dėl „Kultūra 2030. Kultūros politikos kryptys“ projekto“ patobulinti, atkreipiant dėmesį į M. Bundzos pastabą dėl 6 punkto ir akcentuojant EKG T norą dalyvauti tolimesniuose Strategijos svarstymuose.
2. Siekti didesnės LKT skiriamų lėšų kvotos Etninės kultūros programai.
3. Kreiptis į LKT regionines tarybas siūlant įtraukti etninę kultūrą į projektų finansavimo regione prioritetus.
4. Parengti siūlymus dėl etnokultūrinių projektų finansavimo poreikio analizės.
5. Sudaryti reikšmingų tęstinių etninės kultūros renginių sąrašą.
6. Kreiptis į Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetą prašant pateikti informaciją, ar jau gauti rezultatai veiksmų, kurių buvo imtasi atsiliepiant į EKG T siūlymą keisti savivaldybių funkciją iš savarankiškos į valstybės deleguotą dėl etninės kultūros valstybinės globos.

2. SVARSTYTA. Lietuvos mokslo krypčių klasifikavimo projektas.

D. Urbanavičienė pristatė R. Šaknienės prieš posėdį pateiktą pastabą, kad šis klausimas buvo svarstomas Lietuvos istorijos instituto Etnologijos ir antropologijos skyriuje – pabrėžiant skirtumą tarp kultūros antropologijos ir kultūrinės antropologijos, pateikta išvada, kad etnologija negali būti siejama su kultūros antropologija. Kultūros antropologija savo esme skiriasi nuo Kultūrinės antropologijos ir yra tiesiog kultūrologija, turinti kitokius tyrimo metodus negu etnologija. Dauguma skyriaus darbuotojų nepritarė Kultūros antropologijos ir etnologijos kryptims ir pasiūlė įrašyti - Etnologija ir antropologija.

D. Urbanavičienė pristatė ir D. Senvaitytės prieš posėdį pateiktą pastabą, kad su etnologija negali būti siejama ne tik kultūros antropologija, bet ir kultūrinė antropologija, nes kultūrinės antropologijos ir etnologijos mokslai priklauso skirtingoms mokslo sritims. Kultūrinė antropologija Lietuvoje siejama su socialiniais mokslais (socialiniu darbu, sociologija), o etnologija tradiciškai priskiriama humanitariniams mokslams. Sujungus šiuos du mokslus (nors realiai jie ir labai panašūs) kiltų daug painiavos.

P. Kalnius pritarė minčiai, kad etnologija ir kultūros antropologija tikrai negali būti susietos.

D. Urbanavičienė pasiūlė rekomenduoti Lietuvos mokslo krypčių klasifikavimo projekto rengėjams etnologiją ir kultūrinę antropologiją išskirti į skirtingas eilutes. Kartu ji iškėlė mintį etnologiją susieti su folkloristika, nes anksčiau studijų krypčių sąraše figūravo *Etnologija ir folkloristika*.

D. Vyčnienė pastebėjo, kad viena VDU katedra vadinosi Etnologijos ir folkloristikos.

P. Kalnius iškėlė klausimą, ar folkloristika nėra kažkur kitur.

D. Vyčnienė ir D. Urbanavičienė patikino, kad nėra.

P. Kalnius atkreipė dėmesį, kad folkloristai visuomenėje visgi prisistato kaip etnologai.

D. Vyčnienė nesutiko, kad folkloristai galėtų būti vadinami etnologais. Jie yra folkloristai. Pavyzdžiui, ji paminėjo tokius folkloristus kaip Bronė Stundžienė, Saulė Matulevičienė ir t.t.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad šiuo atveju svarbu ne šias disciplinas atskirti, o jas abi paminėti mokslo krypčių klasifikavimo sistemoje. Dabar siūlomame mokslo krypčių klasifikavimo dokumente vienoje eilutėje vadinamos kultūros antropologija ir etnologija. Būtų galima siūlyti projektą tobulinti vienoje eilutėje išskiriant „etnologiją ir folkloristiką“, o atskiroje – kultūros arba kultūrinę antropologiją. Remdamasi R. Šaknienės raštišku paaiškinimu, D. Urbanavičienė sako, kad kultūros ir kultūrinė antropologija nėra tas pats. Kultūros antropologija yra tiesiog kultūrologija.

P. Kalnius sako, kad kultūros ir kultūrinė antropologija yra skirtingi dalykai. Kultūros antropologija apima ekologijos, ekonomikos, meno antropologiją. O kultūrinė antropologija yra disciplina kaip ir socialinė antropologija. Tai tikrai netapatūs dalykai.

D. Urbanavičienė siūlo pritarti sprendimui išskirti vienoje eilutėje etnologiją ir folkloristiką, kitoje – kultūrinę antropologiją.

NUTARTA. Rekomenduoti Lietuvos mokslo kryptių klasifikavimo dokumente atskirai nurodyti dvi kryptis – 1. Etnologija ir folkloristika, 2. Kultūrinė antropologija, klausimą plačiau aptarus el. paštu.

3. SVARSTYTA. Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkurso nuostatų tvirtinimas.

D. Urbanavičienė priminė, kad Konkurso nuostatų projektas Tarybos nariams buvo atsiųstas seniau, kviečiant išsakyti pastabas.

L. Petrošienė paprašė prieš kitą posėdį su posėdžiu susijusią medžiagą atsiųsti pakartotinai net jei ji jau būtų siųsta anksčiau. Tai palengvintų Tarybos narių darbą.

D. Urbanavičienė informavo, kad atsižvelgiant į EKG Tarybų ir EKG regioninių tarybų narių pateiktas pastabas, išgrynintas Nuostatų variantas pasilieka prie pavadinimo „Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkursas“.

P. Kalnius iškėlė klausimą, kaip buvo priimtas šis sprendimas.

D. Urbanavičienė paaiškino, kad „Etnografinės kaimo turizmo sodybos konkurso“ pavadinimui nepritarta Aukštaitijos regioninės tarybos posėdyje bei Mažosios Lietuvos regioninės tarybos pareikštose pastabose. Ir vienu ir kitu atveju akcentuota, kad didžiausias dėmesys šiame konkurse turi būti skiriamas sodybose teikiamoms paslaugoms.

P. Kalnius pastebėjo, kad pavadinimas „etnokultūrinė sodyba“ rodo, jog šioje sodyboje pagrindinė kryptis yra kultūrinė veikla.

D. Urbanavičienė teigimu, būtent to ir siekiama šiuo konkursu.

P. Kalnius atkreipė dėmesį, kad kaimo turizmas nėra Kultūros ministerijos, o Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos kaimo turizmo asociacijos prerogatyva. Tuo tarpu pavadinimas „Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkursas“ rodo, kad orientuojamasi į kultūrinę pusę.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad konkursas organizuojamas būtent su Lietuvos kaimo turizmo asociacija ir Žemės ūkio ministerija. O balai konkurso dalyviams numatyti tiek už kultūrinę veiklą, tiek už etnografinės architektūros ar interjero puoselėjimą.

P. Kalnius pasitiksino, ar galės konkurse dalyvauti sodybos, pasižyminčios etnografinės sodybos bruožais, bet etnokultūrinės veiklos nevykdančios ar kol kas nevykdančios.

D. Urbanavičienė atsakė, kad konkursui paraiškas teikti gali visos kaimo turizmo sodybos turinčios bent 1 metų turizmo verslę patirtį.

O. Drobelenė pastebėjo, kad kiekviena sodyba balus gaus už savo stipriąsias puses.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkursas turi būti paskelbtas rytojaus dieną (gegužės 15 d.) vykstančiame Lietuvos kaimo turizmo asociacijos organizuojamame 2019 metų kaimo turizmo sezono atidarymo renginyje. Todėl ji paragino Nuostatams pritarti.

NUTARTA:

1. Pritarti Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkurso nuostatams; konkursą paskelbti gegužės 15 d. per LTKA rengiamą 2019 metų kaimo turizmo sezono atidarymo šventę.

2. Kitais metais Konkurso nuostatus tobulinti atsižvelgiant į 2019 m. konkurso organizavimo patirtį.

4. SVARSTYTA. EKG regioninių tarybų pirmininkų tvirtinimas.

D. Urbanavičienė iškėlė klausimą, ką daryti su Regioninių tarybų pirmininkų tvirtinimu. Posėdyje yra likę tik 7 Tarybos nariai. Ji pristatė naujos sudėties EKG regioninėse tarybose išrinktus pirmininkus: Aukštaitijos taryboje – Z. Mackevičienę, Mažosios Lietuvos taryboje – V. Griškevičienę, Žemaitijos taryboje – V. Jocių.

NUTARTA. Patvirtinti Aukštaitijos EKG T pirmininkę Zitą Mackevičienę, Mažosios Lietuvos EKG T pirmininkę Vilną Griškevičienę, Žemaitijos EKG T pirmininką Virginiją Jocių, kitiems Tarybos nariams pritarus posėdžio protokolui el. paštu.

5. SVARSTYTA. Antano ir Jono Juškų muziejaus bei jo kūrėjų situacija.

D. Urbanavičienė papasakojo, jog Kauno rajono muziejaus direktoriaus Zigmo Kalesinsko iniciatyva numatyta atlikti didelį remontą jam priklausančiame padalinyje Antano ir Jono Juškų muziejuje ir iškeldinti iš jo muziejaus kūrėjų Arūno ir Vidos Sniečkų šeimą. Balandžio 26 d. EKG T pirmininkė D. Urbanavičienė ir narė N. Balčiūnienė lankėsi muziejuje ir šį klausimą aptarė su Kauno rajono savivaldybės atstovais. Sutarta palikti galimybę muziejininkų šeimai toliau čia gyventi bent metus, kol bus parengtas remonto projektas. Kita vertus, lieka neaišku, koks remontas planuojamas, ar jis iš esmės nepakeis muziejaus dvasios ir jo ekspozicijos. Ji pasiūlė kreiptis į Kauno rajono savivaldybę ir tai išsiaiškinti. Pasak jos, pirminis sumanymas dėl A. ir J. Juškų muziejaus steigimo 1990 m. rėmėsi nuostata, kad tai turi būti gyvas muziejus ir jo kūrėjai turi jame gyventi. Ji taip pat iškėlė mintį siūlyti tokio tipo muziejus įtvirtinti Muziejų įstatyme.

O. Drobelenė pritarė, kad paklausimas dėl Antano ir Jono Juškų muziejaus remonto planų būtų prasmingas žingsnis. Ji taip pat pastebėjo, kad muziejininkų gyvenimo muziejuje praktika labai padeda kurti autentiškumo, muziejaus gyvumo dvasią.

V. Jocys atkreipė dėmesį, kad paskutiniame EKG T Žemaitijos tarybos posėdyje buvo analizuojamas Žemaitijos etnokultūrinių ir memorialinių muziejų klausimas. Nutarta raginti visuomenę šiems muziejams skirti daugiau dėmesio ir pasiūlyti EKG T, kad 2020 m. pagal Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimų programą (toliau – EK tyrimų programa) būtų numatyta atlikti Žemaitijos etnokultūrinių ir memorialinių muziejų situacijos analizę. V. Jocys taip pat pastebėjo, kad muziejaus steigėjų, kūrėjų gyvenimas muziejuje išsprendžia daugybę problemų – sutaupomi sargo, apsaugos pinigai.

O. Drobelenė taip pat atkreipė dėmesį į muziejuje gyvenančių muziejininkų sukuriamą specifinę atmosferą – lankytojai jaučia, ar muziejus dirba tik nustatytomis valandomis, ar jis yra atviras praktiškai visą laiką.

NUTARTA: Kreiptis į Kauno rajono savivaldybę ir išsiaiškinti planus dėl Antano ir Jono Juškų muziejaus remonto pobūdžio. Raštą suderinti su Taryba elektroniniu paštu.

6. SVARSTYTA. Birutės kalno koplyčios klausimas.

D. Urbanavičienė papasakojo, kad į EKG T kreipėsi Palangos savivaldybės atstovė EKG T Žemaitijos taryboje Diana Kanclerė ir informavo apie gautą Palangos Birutės kalno koplyčios vitražų autoriaus, dailininko Liudviko Pociaus siūlymą parengti Birutės kalno ir koplyčios rekonstrukcijos projektą siekiant šio objekto meninės stilistinės vienovės. D. Urbanavičienė papasakojo, kad Birutės koplyčios klausimas jau buvo keltas Žemaitijos tarybos organizuotoje konferencijoje „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Kęstučio ir Birutės laikų kultūra“ 2018 m. rugsėjo 22 d. Tuomet buvo aptarta koplyčios uždarmo ir neprieinamumo visuomenei problema atkreipiant dėmesį, kad privačia iniciatyva pastatytas altorius uždengia kultūros paveldo vertybę pripažintą dailininko L. Pociaus sukurtą kunigaikštienės Birutės vitražą. D. Urbanavičienė perdavė D. Kanclerės prašymą išreikšti EKG T poziciją šiuo klausimu Palangos miesto savivaldybei.

N. Balčiūnienė pasiūlė rekomenduoti Palangos miesto savivaldybei įgyvendinti dailininko L. Pociaus siūlomą projektą.

V. Jocys pasiūlė L. Pociaus siūlymą perduoti Palangos savivaldybei. Jo nuomone, rekomenduoti įgyvendinti būtent šį projektą nebūtų racionalu – tai tik vieno žmogaus privatus siūlymas.

D. Urbanavičienė pasiūlė tiesiog paraginti Palangos savivaldybę spręsti Birutės kalno koplyčios sutvarkymo ir atvėrimo visuomenei klausimą.

V. Jocys pastebėjo, kad galima paraginti tinkamiau išnaudoti Birutės ir Kęstučio figūras, kuriant Palangos veidą.

J. Vaiškūnas iškėlė klausimą, kam priklauso Birutės kalno koplyčia.

D. Urbanavičienė sakė, kad koplyčia priklauso Gintaro muziejui arba Palangos botanikos parkui. Ji sako, kad reikėtų pasitikslinti.

J. Vaiškūnas sakė, kad tokiuose sprendimuose turėtų dalyvauti ir bendruomenė.

P. Kalnius pastebėjo, kad šiuos siūlymus turi matyti Tarybos nariai. Jei bus siunčiamas raštas, jam turi pritarti Tarybos nariai.

D. Urbanavičienė sakė, kad šis klausimas nėra itin skubus ir jį galima apsvarstyti kitame posėdyje.

J. Rudzinskas atkreipė dėmesį, kad L. Pociaus siūlymai nėra atsitiktiniai. Jis juos kelia jau ne pirmą kartą. Jie turi priežastį.

D. Urbanavičienė pritarė, kad vitražų autoriui L. Pociui yra skaudu, kad jo kūriniai yra uždengti.

J. Rudzinskas sakė, kad apie tai reikia šnekėti dabar, šio klausimo negalima vilkinti. Pseudogotikinių drožinių altorius yra atsiradęs tuo metu, kai įstatymu nebuvo apibrėžtos sponsoriavimo taisyklės, kai nebuvo Muziejų įstatymo. Tuo metu kažkas sponsoriavo ir puiku, tačiau dabartiniame kontekste L. Pociaus pasiūlymai nėra tokie, į kuriuose nereikėtų kreipti dėmesio. Tai ne atsitiktinis žmogus, tai profesionalus restauratorius.

V. Jocys siūlė šį klausimą plačiau paruošti kitam posėdžiui.

D. Urbanavičienė iškėlė klausimą, ar paruošti rašto Palangos savivaldybei projektą.

J. Rudzinskas sakė, kad L. Pociui yra daug metų ir vilkinimas būtų negražus.

D. Urbanavičienė pasiūlė parengti raštą, išsiųsti jį Tarybos derinimui. Jeigu jam bus pritarta iki kito posėdžio, jį siųsti Palangos savivaldybei. Jeigu nebus pritarta, svarstyti kitame posėdyje.

NUTARTA: Klausimą aptarti kitame Tarybos posėdyje.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė